

Илази сваког
четвртка у недјељу

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 3.20
на по године К 1.80
на четврт. год. К —.80
За друге земље: на го-
дину 5 круна. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
фтиније.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног листа“. Руко-
писи се не враћају. ~

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Ко нам је крив.

Тешко оним родитељима, којима је рђав-
штини њихове дјеце увијек неко други крив.
Од те дјеце никад ништа неће бити. Јер чујући
од рођених родитеља, да им је крив или учи-
тељ, или професор, или господар, или сусјед
кућни, или ма ко, она сама од себе никада
неће видјети, да су у ма чему и она крива.
А ко не види да гријеш, тај никад неће ни
помислити на то, да своје погрешке исправља,
да не гријеш више. А родитељ њихов неће их
посавјетовати, прекорити, камо ли казнити, јер
крив је други, не они. И таква дјеца грешће
све дубље у зло и сваку рђавштину, док од
њих не постану пропалице или чак и злочинци,
за које је и Лепоглава награда, а не казна.

Богме боље неће бити ни нашим потом-
цима, ако им по своме обичају будемо непре-
кидно трубили у уши, да је невољама нашег
народа крив свако више и прије, него ми сами.
Какви ми, сачувај боже, ми смо добри, поштени,
вриједни, златни људи, да не можемо бити бољи.
Крив је само Мађар, Швабо, господин, и ко све не.
Само ми нисмо ни у чем криви.

Нећу ја овим да рекнем, да нико други
није крив нашем злу. Боже ослободи. Много су
зла народу учинили и чине Мађари, Швабе и
рђава господа.

Али да није наше несвијести, па да није
много рђавих људи међу нама, који су увијек
готови, да се упрегну у кола тих Мађара и
других, зар би нам они могли учинити то-
лико зла?

Многи наш сељак не зна, шта и како треба
да ради, па да нам свима одлане. А не зна, јер
они, који би га могли научити, неће да то раде.
Мађар и Швабо неће га богме учити. И зато
се ми у борби с противницима нашег народа
не можемо ослонити на големи број наших се-
љака, јер они о том ништа не разумију. Дакле,
незнање наше кривље нам је више него душ-
мани. Кад би сви наши били свјесни, гдје би
се непријатељи усудили радити нам зло.

Многи сељак и други Србин, трговац, за-
натлија, господин, има знања, могао би радити
народне послове. Али он неће, јер би рад да

му одмах, преко ноћ буде лакше. Кад види, да
то не може бити, он оставља све. Као да од
дјетета постаје преко ноћ човјек, као да ђак
од првог дана зна читати апостол, као да смо
ми Срби од полудивљих, голих људи у једном
трену постали садањи људи.

Овакви су људи нехотичне наше издајице.
Али има и оних најгорих, оних хотимичних.
Зар би нама смјели слаги Рауха, да Векерле
није уговорио с хрватским франковцима и срп-
ским радикалима, да му помажу? Зар би смио
Раух доћи међу нас, кад би знао, да ће сав
народ бити против њега сложан, кад би знао,
да му се нико неће поклонити? Али његови
двори били су увијек пуни франковаца, ради-
кала и других кукавица наших.

Кад има Радојчића, Жарковића, Еремија,
Маџараца и сличних, који гласају за франковце,
људе, којима је и људски измет милији од нас
Срба, зашто нас онда не би франковци про-
гонили, облагивали па и на вјешала пењали?
Кад Коста Јовановић, радикалски првак у Да-
рувару, вели оном Рауху, што је хтио униш-
тити траг српском имену, да је с њим једне
мисли, наздравља му и части се с њиме, зашто
онда Раух, туђа крв швапска, не би газио по
Србима?

Кад ти пустиш сам, да те други ћушка,
а кадар си га опалити једнако, ако не и с ка-
матама, зар је он кривљи него ти, који то до-
пушташ? Он је рђав човјек, јер то ради човјеку
мирну, али ти ниси ни рђав човјек, ти си још
горе од тога, јер то допушташ.

Зар ово не би било јасно и оном дјетеш-
цету у колијевци.

Немојмо зато увијек само другога кривити,
него попазимо зерицу, да нема и наше кри-
вице у нашим невољама. И зато гледајмо, да ми
најприје себе поправимо, да ни хотимице ни
нехотице сами себи зла не радимо, лако ћемо
онда с другима. Сви не можемо бити на свом
мјесту, јер и међу анђелима нашао се, који је
отпао од бога, од добра. Али голема је већина
међу нама људи добрих. Само треба да видимо
своје погрешке, па ћемо се поправити. Тада
ћемо престати сами себи зло радити. А кад нас
престане грести наше рођено зло изнутра,

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послѣ, да га читате.

лако ћемо ми онда одбити зло извањско, које нам долази од наших душмана.

А како рекосмо, највеће нам је зло наше незнање и несвијест. Свјеснима и знањем просвијећенима Србима неће моћи нахудити ни другачији непријатељ, него што је мађарска влада или франковачка факинажа или одрођена господа.

а.

Претплатио се на ракију.

Ви сте чули, да се неко претплати на какву књигу, или какве новине. Плати човјек унапрво, па послѣје добива и чита. Такав је ред.

Не знам, јесте ли чули, да има Срба, који се и на ракију претплаћују. Ако нисте, а тешко да сте, јер такав ред није нигдје у свијету, знајте, да има и таквих Срба. Нијесмо ми маџији кашаљ, дотјерали смо ми далеко.

У селу Воркапићу, опћине Топуско, а котара Вргинмост, отворио је прошле године дућан и крчму Жидов Браун. Помаже му и сестра. Да лудим Србима замажу очи и покажу им се пријатељи, она је посрбила своје име, па се зове тобоже — Милка.

Знаате, кад се каже Естирка или Ревека или Елза, онда то некако чудно звучи у уху Србина тежака. Наша Ревека! Некако није згодно. Али кад се рекне: Наша Милка, онда то другачије, „нашки“ звучи.

Знаде она и брат јој, да Србину не треба много. Лијепа, слатка ријеч, па као да си му усую пијеска у очи, можеш из њега душу исисати, а не што друго!

Тако и Воркапићани. Воле они својој „Милки“ и свом Брауну него Србину трговцу. И код њих увијек нашег свијета доста.

Али то још није ништа. Има у селу један Србин тежак, који је тако замиловао ово двоје, да им је дао 120 К унапрво за ракију, коју ће попиту код њих. Зове се тај Србин, тужни по нашем, али по његову весели, С. Ј. Цијело име нећемо да му исписујемо. Тамо га и онако знаду, а нама је доста, кад чујемо, да и оваких има, не знало им се име!

Сад је ли он то учинио, што се боји, да би случајно могао новце потрошити на што добро, рецимо купити какво теле па прехранити, или да би му их ко могао украсти, па хоће да су сигурнији. Или је он то учинио баш што је заволио Брауна, не знамо право. Но знадемо за извјесно, и дали би главу своју, да он Србину крчмару не би хтио дати унапрво за пиће 120 К, па да му још шта доплатиш.

Како ће Браун водити рачуне о том, колико је овај тужни Србин ратар од својих новаца „отпио“, то ми не знамо. Нећемо да га

објећујемо ни с чим. Али знамо за јамачно, да ће он начинити лијеп ћар. Прво, заслужиће на ракији. Друго, добио је 120 К без интереса. Од 120 К окретан трговац може у мјесец дана начинити и 200 К, особито на селу.

Може „врајлица Милка“ купити лијепу и прелијепу оправу од зараде чисте и гиздаво прошетати се кроз Топуско, исмијевајући се у свом друштву „глупим Власима“. И право је. И ми би се другом подсмјивали, кад би га овако умјели усрећавати.

Жалосни мој и тужни Србине тежаче, куда те у пропаст понесе твоје лакоумље, страст и несвијест!

а.

Русија.

Државно уређење.

Русија је од увијек била војничка држава. Не зато, да отима друге земље, већ да се брани. Јер сви дивљи народи, што су од памтивијека насртали из Азије у Европу, ишли су преко Русије. Једино су Турци узели други пут. Све до под конач 16-ог вијека није Русија била сигурна од њихових навала. И док се бранила од њих на истоку и слабила борећи се, дотле су јој на западу поотимали други европски народи многе земље.

Па и сад, ево, Русија је прва на ударцу азијским народима, Јапанцима и Китајцима.

Због тога Русија мора држати велику војску. Међе су велике, а непријатељи многобројни. Тако Русија троши трећину својих прихода на војску. А и више кад узмемо, да је половица државних дугова начињена за вођење ратова и оборужавање војске, па се и годишња отплата половине дугова мора рачунати у трошак на војску. У мирно доба има Русија сада на милијон и триста хиљада момака. Прије се служило у војсци активно 5 година, а сабор је увео трогодишњу војничку службу.

Приходи и издаци руске државе нису велики према њеној величини, јер земља је богата, али голема већина богатства, како смо рекли, лежи мртва. Руски сељак, радник, трговац, фабрикант није по вјештини у свом послу и знању раван својим друговима на западу. Он природна богатства своје домовине још не зна добро употријебити, извући на свјетлост и обогатити се њима. Он је сиромашнији од својих другова у западној Европи. Зато морају и порези, дакле онда и државни приходи бити мањи. Али с напретком просвјете, умножавањем становништва, скупљањем богатства и стварањем добрих закона иде се све више напријед. Тиме ће расти и државни приходи. То се види особито задњих година. Јер 45 посљедњих година

нарасли су државни приходи за 25 процената, а није ниједан порез повишен.

Дуг државни је велики, али половина посуђеног новца потрошена је на грађење железница, које сад много и много више вриједе.

Држава је прије мало радила на ширењу просвјете, тако да у Русији има неписмених 75 од сваке стотине. Али откад је створен сабор, Русија двапут више троши на народну просвјету, а трошиће све више. Јер без просвјетљена народа не може држава напријед покрај најбоље воље.

Тако исто трошила је држава прије врло мало на помагање ратарства, трговине и индустрије (творничарства). Али и то се промијенило на боље, од кад је почела радити Дума. И на то се сад троши двапут више него прије.

У опће, у свему се опажа напредак, откад је у Русији уведен сабор. И што тај сабор буде стицао већа права, то ће напредак земље бити већи.

Док је руски цар био неограничени господар, била је у Русији православна вјера државна вјера. Друге су вјере биле само трпљене, нису јој биле равне. Држава је свуда својом моћи подупирала православну вјеру.

То је било исто онако, као што је некад у овој држави била католичка вјера државна. Али сабор је дао свима вјерама равноправност. Тако и мора бити у земљи напредној и хришћанској. Као што нама не би било право, да нашу вјеру прогоне, тако није ни другим вјерама у Русији.

Па не само да су добиле равноправност друге вјере хришћанске, него и муслиманска, будистичка, разне вјере поганске, разне секте (друштва оних који су отпали од православне вјере), као што су код нас назарени или нововјерци. Допуштено је и пријећи са хришћанске вјере на поганску, што у Хрватској још није слободно.

Сви су сталези пред законом равноправни. Племство никад у Русији није имало оне моћи, коју је имало у западној Европи. Племић је могао постати свако, ко је постигао одређену част у државној служби. Зато у Русији и има преко милијон руских племића.

Сељаци су били до 1861. године кметови. Те године ослободио је сељаке цар Александер II.

Ни свећенство није у Русији никад било моћно као у западној Европи. Свјетовно свећенство (попови) је сиромашно, а калуђери, управо манастири су силно богати, има их, чији се иметак цијени на неколико милијарди (хиљада милијона) круна. **б.**

Ми знамо судбу...

Ми знамо судбу и све што нас чека,
Ал страх нам неће заледити груди!
Волови јарам трпе а не људи, —
Бог је слободу дао за човјека.

Снага је наша планинска ријека,
Њу неће нигда уставити нико!
Народ је овај умирати свико,
У својој смрти да нађе лијека.

Ми пут свој знамо, пут Богочовјека,
И силни, као планинска ријека,
Сви ћемо поћи преко оштра кама!

Све тако даље, тамо, до Голготе,
И кад нам мушке узмете животе,
Грбови наши бориће се с вама! ¹⁾

Алекса Шантић.

За хљебом.²⁾

Пароброд спреман. Морје се колеба,
Пошљедњи пламен на западу трне;
Сутон се рађа и с јесењег неба
Полако пада на хридине црне.

Палуба³⁾ пуна. Руке уздигнуте
Поздраве шаљу и рупцима машу;
У мноштву овом видим чељад нашу, —
наслонили се на перваз,⁴⁾ па ћуте.
Земљаци! људи! Докле ћете, докле?
„Далеко тамо, јер нас судба прокле
И на нас паде тврда туча с неба.“

А, зар вам није родне земље жао?
„Жао је, брате! Бог јој срећу дао!...
Ал хљеба нема. Збогом! Хљеба! хљеба!“

Алекса Шантић.

Шта се збива у нас и у свијету.

Човјек из народа за „Српско Коло“. Ковач у Сјеничаку крај Вргинмоста Павао Данчуо шаље нам претплату за себе и још три нова претплатника, које је он задобио за „Српско

¹⁾ Овом пјесмом соколи пјесник српски народ у борби за слободу. Као планинска ријека преко оштрог камења ваља да и ми преко свију невоља идемо у борби за своју слободу. А устреба ли, ми ћемо, као Христос — Богочовјек на разапњање, на брдо Голготу, поћи и у саму смрт, па ће и грбови наши борити се са душманином и шкодити му. Јер сјећање на оне пале храбриће њихове потомке, као што и нас соколе грбови наших дједова јунака.

²⁾ Ову је пјесму спјевао наш чувени пјесник из Мостара Алекса Шантић. Тиче се наших Америкаца.

³⁾ Горњи дио, кров од брода.

⁴⁾ Ограда.

„Коло“ и пише, како је читао у „Колу“ позив на старе претплатнике, нека сваки нађе бар још једног, не би ли се број претплатника удвостручио и „Коло“ проширило, затим наставља овако:

„Ја то дубоко осјећам, да би требало да се „Српско Коло“ умножи што у већем броју претплатника, па сам се потрудио, да би кога новог претплатника за „Српско Коло“ за т. г. добио. Али је то тешко у овом забитном крају. Многи не знају процијенити вриједност и науку, коју нам „Српско Коло“ доноси. Те тако ево добих 3 нова претплатника, чије име овдје у овом писму биљежим, да се може на њих српски лист слати“.

Колико има наших људи, који би могли учинити ово, што је учинио честити Павао Данчуо. Али они мисле, да је то србовање, кад се уз чашу пића заклињу по сто пута да су Срби и да над Србина нема човјека. А кад треба на дјелу показати, ко је Србин и човјек, онда им се изгуби траг, као да су у воду пропали.

Хвала Павлу Данчулу и на његову труду и на љубави према „Српском Колу“.

Радикалско несрпско дјело. Утамничени Валеријан Прибићевић је професор српске православне богословије у Карловцима. Кад је он затворен, ријешили су његови другови професори, да ће га забадава замјењивати, док не буде пуштен на слободу. Братско и српско дјело. Тако мора Србин Србина у невољи помоћи. И благо нама, док смо такви.

Али радикалске вође, заслијеplене мржњом против српске самосталне странке и Светозара Прибићевића, брата Валеријанова, заборавише на Српство и хтједоше починити једну велику неваљалштину. Они су тражили од патријарха Богдановића, да одузме плату Валеријану Прибићевићу и метне га под истрагу. Патријарх није хтио починити ово ружно, несрпско дјело. И сви други свећеници, који су били ухапшени ради велеиздаје, уживали су плату, нису метнути под истрагу, а и чиновници српских новчаних завода. Само је Раух државне чиновнике стрпао под истрагу, одузео коме сву плату, коме половицу, коме трећину, мислећи, да ће Срби помријети на његовој храни у тамници.

Радикали хтједоше Валеријану учинити што и Раух његову брату Адаму, ком је одузео сву плаћу. Мислили су ваљда, да ће Валеријан свршити на Рауховој кошти. Али нису сви Срби као радикали. Било је и других Срба у тамници, који нису имали чим због сиротиње да се хране, па је поштени српски народ скупљао у потаји новце и слао за браћу. Зато су рауховци и франковци и били бијесни, што Срби не трпе у тамници оскудице. Па да је патријарх и испунио жељу радикалску, не би ни Валеријан При-

бићевић гладовао, нити би пропала његова стара мајка, коју он помаже. Не би, небраћо радикалска, јер нису други Срби као ви. Има Срба, којима је Српство прече од свега, није као ви, којима је ваше радикалство прече од Српства. И онај честити српски народ забиљежиће добро у рабош и ово ваше небратско и несрпско дјело и платиће вам, гдје устреба, по заслуги.

Радикалска честитост. Радикали су уживали држећи да ће Раух остати на влади. Мислили су, да ће Раух стрпати у тамницу и Светозара Прибићевића, и Будисављевића, Бањанина и друге вође самосталске, чим распусти сабор. Већ су се облизивали, кад су помислили, да ће нестати њихових противника, који разголићу њихове лажи пред народом, и да ће они остати сами, лажући даље без запрјеке.

Али коалиција им покварила рачуне, кад је склопила споразум с Томашићем и срушила Рауха. Сад се радикали просто избеумили од јада, па сикћу као змије на српску самосталну странку, а особито на Светозара Прибићевића, јер да је он све то удесио с Томашићем. Светозару Прибићевићу не би било криво, да је он сам могао то учинити, он би се поносио тиме, што је сам могао српски народ ослободити Рауха. Али није, него је то учинила цијела српско-хрватска коалиција, па и он у њој као њен члан.

Но док радикали овако јавно сикћу на Томашића, они му се из потаје улагују. Митровачко градско заступство, у ком сједи радикалска већина и њезин вођа, радикалска главешина, фишкар д-р Рокнић, честитала је Томашићу брзојавно, што је постао бан.

Видите честитости радикалске. У „Застави“ грде Томашића и коалицију, која је с њим склопила споразум, а из потаје, да народ не зна, поздрављају Томашића, улагују му се.

„Застава“ непрестано дрља, како самосталски посланици који су у пештанском сабору, потезу за то „штипендије“. Истина је, јер ваљда неће о свом трошку живјети у Пешти, кад сабор ради. Они добивају као и сви други зато накнаду и троше је тамо, борећи се за Хрватску и наш српски народ.

Али радикалски делегати у пештанском сабору: Красојевић и Лисавац беру те исте штипендије, а у све три задње године нису били у Пешти него један дан, већ сједе код куће и трпају то у своје бездане радикалске трбушине.

Па још треба знати, да су се ти радикалски посланици пред народом на румском збору захвалили на мандату пештанском, јер да се не слажу са српско-хрватском коалицијом, која их је изабрала. Тако су и морали учинити, тако је у реду. Али није у реду, што су погазили ријеч и преварили народ свој. Јер су скоро три

године што су рекли да захваљују на мандату, а међутим нису то учинили, него су остали и надаље посланици у Пешти и вуку награду за то, а да тамо и не завире.

Дакле, пред народом захвалили, а у Пешти мјеста задржали лијепо. Све то пасује уз радикалски образ.

Пријатељи „Срп. Кола“. Сваки дан све више шаљу пријатељи нашег листа претплату. Тако су послали С. Вукосављевић из Манђелоса 25 К 60 ф.; Вељко Лукић, парох из Борове 12 К 80 ф.; Павле Данчуо, ковач из Сјеничака 12 К 80 ф.; Миле Вукелић из Јасенице 16 К; Никола С. Ђук из Грачаца 11 К 20 ф.; Михајло Петровић из Широке Ријеке 12 К 80 ф.; Стеван Врањеш из Живаје 24 К за 15 претплатника; Јован Алексић из Петриње 30 К за 15 претплатника; Љубомир Јовановић из Моловина 4 К 80 ф. за 2 претпл.; Нико Грујичић из Фоче (Босна) 6 К 40 ф. за 2 претплатника; Стојан Војновић из Дољана 6 К 40 ф. за 2 претплатника; Глишо Вучковић из Бобара 6 К 40 ф. за 2 претплатника; Стеван Ивановић из Ољаса 12 К 80 ф. за 4 претпл.; Данило Брзаквић из ман. Фенека 7 К 20 ф. за 3 претпл.; Пајо Дураковић из Срба 9 К 60 ф. за 3 претпл.; Лазар Опсић из Моровића 6 К 40 фил. за 2 претпл.; Ђуро Јовановић (осуђени на 5 година велеиздајник) 17 К 60 ф. за 11 претпл.

И право нам је. „Костајничка штедиона“ повратила је 13. фебруара Танасији Пантелићу из Двора његово писмо, које јој је ћирилицом писао, јер веле у писму костајнички франковци „ћирилицу не знамо, с тога изволите Ваша саопћења у латиници припослати“.

Франковачки трговци, крчмари и занатлије знаду примати српске новце и богатити се српским жуљевима, а не знаду ћирилице, него враћају натраг писма ћирилицом писана.

Право и чине, кад су их будаласта Срби подигли да нам могу овако у образ дирати.

Никола Меанрија, ратар из Мајских пољана код Глине искључен је из Српске народне самосталне странке, јер је код жупанијских избора за глински котар гласао за раухо-франковце Батушића и Павловића. Искључио га је Средишњи одбор српске народне самосталне странке на својој сједници 17. фебруара ове године у Загребу.

Безобразлук једног католичког попа. Јављају нам из Нуштра, да је тамошњем попу Кунеру дошао негдје прије сељак Пишта Палоци из Острова ради извјеснице, јер му син прелази на православну вјеру. Поп га је наравно изгрдио и на посљетку запитао: „Зашто Ваш син прелази на *магарећу* вјеру“.

Ми знамо, да су неки католички попови загуљени, али оваквом се безобразлуку ипак

нисмо надали од једног проповједника Спаситељеве науке, по којој смо пред Богом сви једнаки.

Аранички болестан. Како дознајемо, пар дана прије пада баруна Рауха ишао је предстојник правосуђа *Аранички* у Беч, да у корист Раухову оклевета предсједника стола седморице *Ракоцаја*, што је пустио велеиздајнике Србе на слободу. Добио је, што је тражио. У Бечу су му читали такву буквицу, да се је разболио, па сад сиром тражи допуст.

Судац — зеленаш. Лист хрватских напредњака „Покрет“ доноси ових дана вијест, да се судаци у велеиздајничком процесу *Петар Кушит* на име своје жене Розалије бави давањем новаца у зајам са зеленашким каматама. Описује се опширно случај, како је хтио за 1148 круна преварити неког Валента и Катуну Сељанац из Предавца. И такав је човјек био позван, да суди о животу и смрти толиких честитих људи.

Изманао му се залогај. Од трошковника д-ра Живка Костића, бившег радикалског кандидата у Глини, нема ништа. Он, сиромаш, хтио преко ноћ постати богат, па зарачунао преко 127 хиљада круна за оставинску расправу патријарха Бранковића, а суд одобрио само 7232 К. и 50 фил. Равних 120 хиљада бућнуло у воду. А како је он то био лијепо срачунао.

Франковци се пријете. Франковци никако не могу да се помире са судбином, што им је отишао „најхрватскији бан“, с којим су се онако красно слагали у прогањању Срба, па већ сада на сва уста вичу, да не ће допустити, да сабор прими проширење изборног права. Ми њихову дреку сасвим добро разумијемо. Боје се кукавци, да на сабору не би дошло на видјело, какве су они све шкандале правили за посљедње двије године под заштитом Рауховом, па на сваки начин хоће да спријече саборски рад. Али све им је узалуд. Наћи ће се већ довољно и воље и снаге, да се стане на пут сваком покушају с њихове стране, који би ишао за тим, да се онемогући мирни саборски рад.

Франковачко вијеће. Промјена владе у Хрватској тргла је иза сна и франковце. Још су увијек у бунилу и трљају очи. Али што је истина, истина. Рауха им нестаде. Шта ће сад јадници? Надали су се, да ће с њим и даље несметано жарити и палити, а кад тамо, од свега тога ништа, све им наде падоше у воду. У тој недоумици сазваше за прошли четвртак своје вијеће, да се посавјетују, шта ће и како ће послје неочекиваног пада баруна Рауха. У вијећу су се ређали говорници један за другим, лупали су к'о путо у лотру о свему и свачему. Највише су кадили Рауху и грдили српско-хрватску коалицију. Телићи су побожно слушали и одобравали сваку ријеч.

Легионашки ноћни нападаји. Послије свог вијећа састали су се франковци на чашици вина. Да искале свој бијес због пада Раухова, заредали су те ноћи по свим загребачким сокацима и каванама, нападајући мирне људе, наравно оне, који не пире с њима у исти рог. У кавани „Загреб“ набасаше на дра Владимира пл. Николића, који се је мирно забављао са својим друштвом. Кад њега видјеше, закрвавише очима. Стадоше га грдити свакојаким изразима, а из прикрајка одобравали су им франковачки заступници. Но промијенила се влада па и све друго. За Рауха је полиција помагала легијонаше у сличним стварима, али овај пут богме осјетише, да полиција више неће да буде с њима у ортаклуку, а и крајње је вријеме.

Босански устав. У недјељу је у Сарајеву и по читавој Босни и Херцеговини уз грување топова свечано проглашен устав. Генерал Варешанин прочитао је у искићеној градској вијећници владарев проглас, у ком су изложена начела, на темељу којих су Босанцима и Херцеговцима зајамчена грађанска права и судјеловање у управи земље; затим закони, који одређују положај Босне и Херцеговине према Аустрији и Угарској. У прогласу се још вели, да је владар потписао и изборни ред и пословни ред сабора, закон о састајању и о удружењима и закон о котарским скупштинама.

Порани, одоцни.

Била једна лијепа жена, која је помало радила, а повише спавала. Муж јој је говорио: море, жено, кошуље ми се поцијепаше, чакшире подераше, а ти не предеш!

— Предем, човјече, како да не предем, али ово проклето клупко не расте!

Тако је муж говорио сваког дана, а жена се сваког дана тако изговарала, па јој се то и досади.

Дође једном поп у село, да чита молитве, а жена ова досјети се, па брже боље дозове попа, да чита молитву њеном клупку, не би ли веће нарасло. Поп погледа и види шта је и каква је мука и невоља. Метне епитрахил на врат и стане читати:

— Порани јего, одоцни јего, и порашће ти клупко; порани јего, одоцни јего, и порашће ти клупко; порани јего, одоцни јего, и порашће ти клупко...

Чита попо тако, а жена сагнула главу, па се крсти, док не видје да поп чита само то, па то. На пошљетку рече жена:

— Зар само то, оче духовниче?

— Само то, снашо, само то, — одговори поп — од тога ће порастати клупко и ни од чега другог.

Сјети се жена и застидје се, па кад поп оде, окупи она прести. У вече мало посједи, ујутру порани и клупко поче брзо да расте.

Народна приповијетка.

Шта нам пишу ратари.

Од ратара В. III. добили смо писмо, предано у Грабовцима у Срему. Није у писму навео, је ли и он из Грабоваца, или је из ког другог села, а Грабовци су задња пошта.

Ми помињемо ово писмо, јер у њему има лепих мисли и паметних, а нама ништа не може бити милије, него кад српски ратари овако лепо мисле.

Каже он у писму, како чита у „Српском Колу“, да Срби нису свуда добри и да их потискују с њихових прагова Швабе. Код њих, вели, није тако. Срби су тамо свесни, да се не може боље пожелети. Особито се то показало код прогона Срба под Раухом. „Кад је текла велеиздајничка парница — каже он у писму — и кад је укинута ћирилица, сваки је човек горео као огањ“.

За Швабе опет каже: „Код нас је било 14 кућа Шваба, а сад само 6. Сви су отишли, а Срби купили њихову земљу“.

Али има још нешто што нам се допада у овом писму. Обично наши ратари не воле школе. У многим местима противе се дизању школе или проширивању, ако је од пре постојала. Ми знамо, да је ратар оптерећен јако, па му је тешко подносити и школске трошкове. Али остану ли слепа код очију деца његова, биће му још и горе.

Овај ратар не мисли тако. Он с неким поносом истиче, како код њих много деце похађа школу. Каже он од речи до речи: „Хвала Богу, сад има код нас преко 100 и више деце у школи а пре 35 година, кад сам ја био ђак, било је само 14 ђака у школи.“

Кад би нам овако мислила већина ратара, другачије би Србин стајао.

Видите, овакова писма волемо добивати из народа, где нам се пише, како Срби живе, мисле и раде. Треба да знамо сви, где је Србин свестан а где не, где Србин напредује а где пропада, где помаже свога а где странца, где се удружује у братско коло, у земљорадничке задруге а где је несложен. Онда ћемо знати, где треба злу стати на пут, а где оне добре подстрекнути, да и бољи буду. Онда ћемо, као добар војсковођа, имати пред собом цели план земље коју Србин покрива, па ћемо знати где треба помоћи и ко може помоћи.

Треба писати о том како народ живи, а не грдити у писму оног с ким се посвадиш, да му се осветиш, што ћеш га „метнути у новине“.

WWW.UNI
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Сељане нашег дописника ратара поздрављамо, да буду још бољи што се тиче српске свести, жеље за знањем и слоге у борби са српским противницима.

Различите вијести.

Колико има Словена. Године 1900. било је Словена свега 136 милијона. Од тога било је Руса 94 мил.; Пољака 17 и по милијона: Лужичких Срба (у Њемачкој) само 150 хиљада; Чеха и Словака 9 милијона и 800 хиљада; Словенаца (наш народ вели им: Крањци) 1 и по милијон; Срба и Хрвата 8 милијона и 550 хиљада; Бугара 5 милијона.

Нијемаца било је те године 82 милијона (70 у Европи и 12 у Америци).

Ове године досегнуће број Словена јачно 156 милијона, ако узмемо да се множе сваке године са 1.4 процента.

Објесило га прасе. У Чешкој код града Пршибрала десио се ове зиме један догађај, коме човјек тешко може вјеровати. Један човјек украо овеће прасе, заклао га, ноге му свезао конопом и за сигурност метнуо око врата, и носио га је на раменима. Кад се уморио носећи га, стао је уза зид неког гробља, и прасе наслонио на зид. Но прасе се случајно омакне и стремкне низ другу страну зида, и њега стегне око врата. Ујутро нађу крадљивца мртва.

50 кр. недељне плате

или 50—60% провизије добива сватко, тко преузме продају мојих предмета из **алуминија**. Сјајне новости, којих у трговини још било није. Роба из алуминија продаје се врло лако.

Поближа упута и узорци бадава. Нека нико не пропусти, да се пропита. Дописница је довољна. Дописивање њемачко. 1091

Антон Хруби
Müglitz Mahren.

Новоотворена опанчарска радња

Пане Рудић у Петрињи

препоручује се пошт. опћинству за израду

сваковрсних опанака.

Чудо од Буквара!

Господине! Ти си нас сиромаше са твојим Букваром без по муке научио да читамо и пишемо од св. Николе до Три Јерарха. Фала ти.

Никола и Лазар Анђелковић, бозације.

Чим узме овај Буквар у руке било младо, било старо, одмах уме и да чита и да пише. Ко ми пошаље са поштанском упутницом **55** потура, тај га одмах добија са плаћеном поштарином. **Ulm, Temesmegey.**

Љубомир Јовановић

821 1—20

школски управитељ и учитељ.

Лековито варошко

АРТЕСКО КУПАТИЛО

Фрање Раноцаја пут. - У НОВОМ САДУ. - Телефон бр. 264.

Отворено преко целе године.

Надалеко припознато, те хиљадама похваљено као лековито купатило, с најјачом садржином једне лековите воде, која је по исказу првака хемичара, потпунија него садржина јада у купатилу Липику.

Најлековитија сумпорна вода за лечење **Ишиаса**, хроничне реуме, костобоље и севогине, женске болести и т. д.

Сваковрсна лечења ладног купања. Угљене киселине, фанго, блатне и сумпоровите купке. Електрична купања. Сваковрсне лековите и вибрационе масаже. Радиогенова лечења са лићем и купањем. Сунчана, ваздушна и у песку купања. Раскошно парно купатило. Дивна дворана за читање, за одмарање, одлично уређена гостиона са елегантним гостинским собама и добром кујном. Вожња аутомобилом до купатила и натраг у варош. Сталан купалишни лекар. Комбинирани јефтине цене за купке. Диван ценовник се на захтев шаље бесплатно и франко.

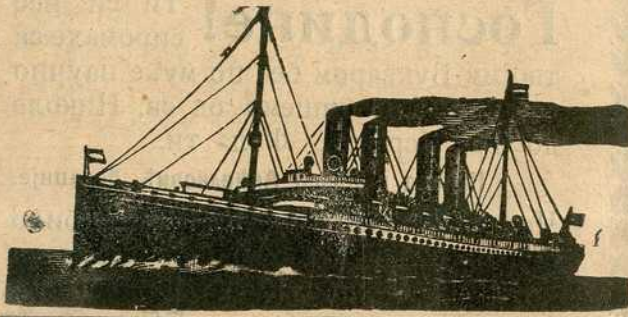
УПРАВА КУПАТИЛА.

МОКРЕЊЕ

у кревету приписује се често несташности, док је ова мана заправо посљедица ослабљене затворне мишице мјехура. Препоручује се потражити од Institut Sanitas, Velburg P 319. Bayern бесплатну упуту о лечењу. Добу и спол особе, која од тога трпи мора се назначити. 680

БРЕМЕН = АМЕРИКА

Од кр. земаљске владе уз јамчевину од 50.000 Круна повлаштена пословница за одрему путника сељачког и радничког staleжа из Загреба преко Бремена у Америку, Азију, Африку и Аустралију.

**СЈЕВЕРО-ЊЕМАЧКИ ЛОД
ЗАГРЕБ** прије **Ф. МИСЛЕР**

Петрињска улица 85.

775

Биро за оглашавање П. Крстоношића у Новом Саду.

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ

којекаквим збубаним опасачима за килу кад је **лечнички доказано**, да вам моји **чувени потпасачи за килу сигурну помоћ** могу пружити, тако да сте безбрижни и дању и ноћу. Хиљаду захвалница од оних, који се помогли, стоје свакоме на увид.

Даље препоручујем све потребне **справе за лечнике, бабице, хrome и с конштаком**. За болеснике **све справе**. Разашиље се под највећом тајном. — Иштите ценовник бадава и франко.

АУГУСТ ЦИГЛЕР у Новом Саду (Ujvidék)

преко од Централног Кредитног Завода I./K.

4106

„Српско Братство; задруга за узајамно помагање“,

једина је задруга, која се поред исплаћивања посмртнине од **К 500** (мало коло) или **К 1.000** (средње коло) или **К 2.000** (велико коло) брине и за сирочад својих редовних чланова тима, што их из чистог добитка и прилога изванредних чланова, који иду у „Фонд за сирочад Српскога Братства“, спрема за живот школовањем или давањем на занате и трговину.

Позивљу се дакле Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године те могу уредно приносе плаћати, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне **што више српске сирочади спремити за живот**, моли она све имућније Србе и Српкиње, да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање **К 100**), подупирачи (прилажу сваке године најмање по **К 6**) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће).

Уписе прима и сва извјешћа дава Управа (Zagreb, Писа бр. 7), па и повјереници, гдје их има. 15

БАДАВА И БЕСПЛАТНО

шаљем на захтјев свакому посједнику

ГРАМОФОНА

или оним, који си таковог **неуморног кућног весељака** набавити желе, мој илустровани **цијеник** као и најновији укусно израђени, са портретима наших најобљубљених умјетника провиђени попис плоча најбоље успјелијех српских, хрватских, словенских, бо-санских, турских, као и интернационалних снимака.

Најбоље наравно врело за плоче и апарате, јер се не ограничујем на једно твориво, него држим **више првостворних творива** на залихи,

Продаја уз најниже творничке цијене. Старе плоче примам у замјену. Залиха пера, мембрана, игала и т. д.

— Властита радиона за поправке. —
M. DRUCKER.

254

Илица, 39. — ЗАГРЕБ. — Илица, 39.

Оглашујте у „Српском Колу“.